

Tučapy a Svatý Kopeček u Olomouce

Málokdo ví, že Tučapy přispěly ke stavbě dnešního chrámu Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce. Tato stavba byla založena Janem Andráskem, jehož rodina se do Olomouce přistěhovala z východních Čech roku 1623 po morové epidemii.

Andrýsek byl olomouckým obchodníkem, který často jezdil po cestě vedoucí přes Tučapy do Rakous. Právě tady se vždy zastavoval a odpočíval ve zdejším hostinci, protože místo bylo vzdálené jeden den cesty od Olomouce.

Jan Andrýsek byl známý svou solidností a obchodní zdatností. Byl to člověk skromný a pracovitý. Vydělával si na své živobytí dovozem vína z Rakous. Ačkoli byl dosti bohatý a mohl si dovolit nechat se v obchodě zastupovat, vždy se raději cesty účastnil a konečný obchod dojednal. K převozu vína používal známé cesty vedoucí Moravou na sever. Vedla z Vídně přes Brno do Olomouce a dále k Baltu. Na ní často potkával formany i obchodníky, mohl se dozvědět novinky a často se mu podařilo dojednat i nějaký ten obchod.

Měl rád krajinu, kterou putoval. Nijak nespěchal, protože věděl, že spěch dokáže napáchat škody. Při svých cestách využíval pohostinství řady hostinců vybudovaných podél cest. Jeden z nich stával na kopci nad vesnicí „Na Jezovitské“, jmenoval se U Tří skřivanů a patřil jezuitům, kteří o něj přišli zrušením řádu roku 1773. V následujícím století byl zbourán. Druhý z nich stojí přímo v Tučapech u státní cesty dodnes. S rozvojem železnice v polovině 19.století začalo povoznictví upadat a některé hostince ztrácely svůj účel. Původní budova hostince byla proto přestavěna na rodinný dům a má dnes číslo popisné 111.

Právě tady na tomto místě si oblíbil pohled na horu Liliovou s kostelíkem svatého Martina. Tehdy byl kopec beze stromů a už z dálky byly vidět obílené zdi kostela, který byl viditelnou dominantou zdejšího kraje. Protože byl Andrýsek zbožným člověkem 17.století, navštěvoval při cestě tam i zpět, často i se sluhou a formany, mši svatou v kostele svatého Martina. Měl snad zde, nebo v Tučapech, před svými lidmi učinit prohlášení, že získá-li jmění, postaví na kopci v blízkosti Olomouce kostelík zasvěcený Panně Marii.

Pro starosti s obchodem splnění slibu odkládal, ale ve snu se mu prý několikrát zjevila Matka boží a jeho rozhodnutí mu připomněla. Údajně v únoru 1629 vyjel na statném koni hledat příhodné místo. Vyjel sice za klidného počasí, ale přihnala se velká sněhová bouře, že nebylo vidět na krok. Sníh mu šlehal do tváře takovou silou, že si Andrýsek zahalil tvář a schoulil se na hřbetu svého koně. Těžce se prodíral závějemi. Už si myslel, že zabloudil, když tu najednou bouře ustala. Jakmile si odkryl tvář, zjistil, že je na kopci beze stromů, odkud je vidět daleko do kraje. Zároveň vyšlo slunce a jeho paprsky osvětlily celý vrchol, na kterém stál. Uvědomil si, že je to místo, které mu ve snu ukázala Panna Maria.

Odjel do blízké vsi, kde zjistil, komu pozemek patří. Vlastnili jej premonstráti z kláštera Hradiska. Jejich opat byl potěšen a souhlasil se stavbou, ale svůj souhlas musela dát i olomoucká biskupská konzistoř. K tomu došlo 13.března1629.

Základní kámen kaple byl položen v květnu 1629. Stavba byla dokončena za čtyři roky a 3. dubna 1633 vysvěcena. Kopci, na němž stála, se začalo říkat Svatá Hora. Na oltáři stál obraz Panny Marie, který se za záhadných okolností v kapli objevil. Úcta k němu zesílila, když v den svěcení kaple došlo k zázraku a do té doby slepý syn šlechtice Alexander Bory získal opět zrak. V roce 1645 Švédové kapli vypálili a z kaple zůstali jen holé zdi. Zanedlouho potom ve svém snu opět Andryšek viděl plačící a rozhněvanou Pannu Marii. Uvědomil si, že stavba potřebuje jeho pomoc. Za pomoci premonstrátů byla kaple opravena a také mariánský obraz se znovu objevil. Tajemný obraz opět přilákal množství poutníků, takže kaple nestačila všechny pojmout. Proto opat Bedřich Sedlácius žádal biskupa Karla II. z Lichtenštejna o souhlas se stavbou chrámu v blízkosti kaple. Základní kámen byl položen v roce 1669 a architektem byl pravděpodobně Ital Giovanni Pietro Tencala, protože kroměřížský biskup mu zadával opravy a rekonstrukce církevních staveb, které byly poničeny za třicetileté války na Moravě.

Nový chrám byl vysvěcen 1.října 1679 Karlem II. z Lichtenštejna, jehož erb je zazděn do zdi hostince v Tučapech. Erb svědčí o tom, že ves s hostincem a mlýnem mu kdysi patřila.

Nového chrámu se ale zakladatel poutního místa Jan Andryšek nedožil, neboť zemřel 10. února 1673 ve věku 78 let a byl pohřben do krypty jezuitského kostela, který dříve patřil minoritům v Olomouci. Tak uzavřel svou životní pouť ten, který si oblíbil krajinu v blízkosti Tučap, kudy se často ubíral za obchodem.